

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoR/13/2024
Identifikačné číslo spisu:	1421201039
Dátum vydania rozhodnutia:	16.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1421201039.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci navrhovateľa - muža, ktorého otcovstvo má byť zapreté X. T., narodeného XX. S. XXXX, I., I. XXXX/XX, právne zastúpený Advokátskou kanceláriou HASALA, s. r. o., Bratislava, Drieňová 34, IČO: 47 244 224, proti 1/ matke U. Y. Z., narodenej XX. L. XXXX, Z. XXX a 2/ dieťaťu B. T., narodenom X. B. XXXX, PeX. XXX, zastúpený kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, v konaní o zapretie otcovstva, vedenom na Mestskom súde Bratislava II pod sp. zn. B4-7Pc/5/2021, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 21. mája 2024 sp. zn. 13CoP/67/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV, v súčasnosti Mestský súd Bratislava II, (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 5. mája 2022 č. k. 7Pc/5/2021-270 rozhodol tak, že návrh na zapretie otcovstva zamietol (I.) a žiaden z účastníkov nemal nárok na náhradu trov konania (II.). Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 84, § 93 ods. 1 a 2, § 96 ods. 1 a 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „ZoR“), § 108 ods. 4 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), § 37, § 52, § 55, § 57, § 58 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), vecne tým, že neboli splnené zákonné podmienky pre zapretie otcovstva navrhovateľa. Z vykonaného dokazovania zistil, že v konaní o rozvod manželstva vedenom na súde prvej inštancie pod sp. zn. 13P/99/2019 muž, ktorého otcovstvo má byť zapreté, podaním doručeným súdu dňa 22. decembra 2020 oznámil súdu, že maloletý B. T. nie je jeho biologickým synom a na pojednávaní dňa 3. marca 2021 uviedol, že podanie navrhuje vylúčiť na samostatné konanie ako návrh na zapretie otcovstva. Návrh bol vylúčený uznesením súdu prvej inštancie z 30. marca 2021 č. k. 13P/99/2019-190 na samostatné konanie. Navrhovateľ predložil test DNA zo dňa 6. októbra 2020, podľa výsledkov ktorého je otcovstvo pravdepodobne vylúčené. Poukázal na vnútroštátnu i medzinárodnú súdnu prax, v zmysle ktorej má právo poznať, či je maloletý jeho syn, resp. syn má právo dozvedieť sa, kto je jeho biologický otec. Navrhol vykonať dôkaz testom DNA, ktorý by potvrdil alebo vyvrátil jeho biologické

otcovstvo. Matka maloletého namietala, že navrhovateľ nie je aktívne legitimovaným na podanie návrhu na zapretie otcovstva, keďže toto právo prináleží v zmysle zákona dieťaťu zastúpenému kolíznym opatrovníkom, keďže rodičom uplynula lehota na podanie takéhoto návrhu. Výsledky testu DNA nie sú sporné, preto považuje ďalšie DNA testy za nadbytočné. Navrhovateľ sa v konaní o rozvod manželstva domáhal striedavej osobnej starostlivosti, zapretie otcovstva by preto nebolo v záujme maloletého. Matka uviedla, že maloletý otca neodmieta, ale nechce, aby ich styk bol upravený. Kolízny opatrovník ponechal rozhodnutie na úvahe súdu. Súd prvej inštancie ďalej zistil, že Krajský súd v Bratislave uznesením z 28. júla 2021 č. k. 20CoP/67/2021-302 zrušil uznesenie súdu prvej inštancie z 10. mája 2021 č. k. 13P/99/2019-210 o prerušení konania na čas do skončenia konania o zapretie otcovstva vedeného na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 7Pc/5/2021. Odvolací súd okrem iného vyslovil, že keďže otcovstvo k maloletému B. bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov - druhá domnienka otcovstva pred uzavretím manželstva, je zrejmé, že otec vzhľadom na zákonnú lehotu na zapretie otcovstva s poukazom na § 93 ods. 1 ZoR nie je legitimovaný na podanie návrhu na zapretie otcovstva a preto prerušenie konania nemá logické opodstatnenie. Z rozsudku Okresného súdu Bratislava IV z 27. septembra 2021 č. k. 13P/99/2019-414 zistil, že súd manželstvo rodičov maloletého rozviedol a maloletého na čas po rozvode manželstva zveril do osobnej starostlivosti matky, styk otca s maloletým neupravil a otca zaviazal prispievať na výživu maloletého sumou 300 eur mesačne, počnúc právoplatnosťou výroku rozsudku o rozvode manželstva. Zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie tak vyplynulo, že k určeniu otcovstva k maloletému narodenému dňa 6. decembra 2007 došlo súhlasným vyhlásením rodičov predtým, ako dňa 11. novembra 2011 uzavreli manželstvo. Z vyjadrení účastníkov a kolízneho opatrovníka mal súd prvej inštancie za preukázané, že ku dňu rozhodnutia súdu prvej inštancie návrh na určenie prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva dieťaťom podľa § 96 ods. 1 ZoR podaný nebol. Dospel k záveru, že rodičom maloletého už uplynula lehota, počas ktorej sa mohli obrátiť na súd s návrhom na zapretie otcovstva k maloletému. Po márnom uplynutí tejto lehoty je v zmysle platných právnych predpisov možné, aby maloleté dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom (alebo po nadobudnutí plnoletosti plnoleté dieťa) podalo na súd návrh na určenie prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva dieťaťom. Až po rozhodnutí súdu o prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva, môže dieťa podať návrh na zapretie otcovstva, pričom takýto návrh podaný nebol. Súd skutočnosť, že si otec dal urobiť test DNA nemohol brať do úvahy. Navrhovateľ je stále zo zákona otcom maloletého. Návrh na vykonanie znaleckého dokazovania znaleckým posudkom (testom DNA) z dôvodu hospodárnosti konania s poukazom na uplynutie lehoty na podanie návrhu na zapretie otcovstva a skutočnosť, že návrh na určenie prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva podaný nebol, zamietol. S poukazom na ustálený skutkový stav súd návrh na zapretie otcovstva podaný mužom, ktorého otcovstvo má byť zapreté, zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 21. mája 2024 sp. zn. 13CoP/67/2023 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (I.) a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (II.). Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 84, § 90, § 91, § 93 ods. 1, § 96 ods. 1 a 2 ZoR, § 11 ods. 1, § 108 ods. 3 a 4 CMP a vecne tým, že súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým zisteniam, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre meritorne rozhodnutie. Odvolací súd ani s prihliadnutím na odvolacie námietky nenašiel dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť. V konaní nebolo sporné, že k určeniu otcovstva došlo na základe súhlasného vyhlásenia rodičov pred uzavretím manželstva. Z obsahu návrhu i odvolania nepochybne vyplýva, že navrhovateľ podal návrh na zapretie otcovstva vo svojom mene podľa § 93 ods. 1 ZoR, presadzujúc svoj záujem na zapretí otcovstva, s dôrazom na potrebu rešpektovania jeho práva na súkromie a zákaz diskriminácie, ako aj s ohľadom na jemu narastajúcu nemateriálnu i materiálnu ujmu, keďže pravdepodobne platí výživné za niekoho iného, kto je biologickým otcom maloletého. Zavedenie prekluzívnej lehoty pre začatie konania o určenie otcovstva v § 93 ods. 1 ZoR nie je ani podľa názoru odvolacieho súdu v rozpore s článkom 8 Dohovoru. Z rozhodnutí EŠLP v zásade vyplýva, že po uplynutí zákonných lehôt na zapretie otcovstva prevažujú záujmy dieťaťa na udržaní vytvorených rodinných väzieb nad záujmami otca na zosúladení právnej situácie s biologickou realitou. Podľa názoru odvolacieho súdu právo (právneho) otca na rešpektovanie jeho súkromného a rodinného života po tom, čo mu uplynula zákonná prekluzívna lehota na zapretie otcovstva podľa § 93 ods. 1 ZoR je potrebné posúdiť s ohľadom na záujem dieťaťa na zapretí otcovstva. Úlohou súdu bolo preto skúmať všetky

okolnosti, z ktorých možno vyvodíť, či by zapretie otcovstva bolo v záujme maloletého dieťaťa, pretože jediným kritériom v konaní, kedy už uplynula zákonná lehota pre zapretie otcovstva, je záujem dieťaťa na zapretí otcovstva. Pokiaľ navrhovateľ poukazoval na rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. januára 2013 sp. zn. 17CoP/88/2012, tak v danom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým súd zamietol návrh na zapretie otcovstva z dôvodu, že bol podaný po uplynutí trojročnej prekluzívnej lehoty ustanovenej v § 93 ods. 1 ZoR. V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 20. mája 2015 rozhodol vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 22/2014 o návrhu Okresného súdu Košice I na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 93 ods. 1 ZoR s čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to tak, že návrh Okresného súdu Košice I zamietol. Ďalšie rozhodnutia týkajúce sa problematiky zapretia otcovstva, na ktoré poukázal navrhovateľ nebolo možné aplikovať na danú vec, keďže vychádzajú z iných životných situácií. Odvolací súd sa v tejto súvislosti zaoberal aj rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) Paulík vs. Slovenská republika, Evans vs. UK, Kroon vs. Holandsko, Shofman vs. Rusko, Mizzi vs. Matla a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8CoP/453/2015, ktorý bol zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/224/2016. Ani v jednom prípade, na ktoré poukázal navrhovateľ sa teda nejednalo o obdobný prípad ako prejednávany. Zároveň odvolací súd uviedol, že korekciu ustanovenia § 93 ods. 1 ZoR umožňuje § 96 ods. 1 ZoR. V konaní bolo nesporným, že otcovstvo k maloletému B. bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov pred uzavretím manželstva. Keďže manželstvo bolo uzavreté dňa 11. novembra 2011, tak lehota na úspešné zapretie otcovstva v zmysle § 93 ods. 1 ZoR uplynula najneskôr dňom 10. novembra 2014 (so začiatkom plynutia najneskôr 10. novembra 2011, t. j. v deň, ktorý predchádzal uzavretiu manželstva). Preto súd prvej inštancie vec správne právne posúdil, ak uzavrel, že navrhovateľovi už uplynula lehota na podanie návrhu na zapretie otcovstva podľa § 93 ods. 1 ZoR. Z dôvodu zamietnutia návrhu (uplynutie prekluzívnej lehoty) by bolo vykonanie návrhu dôkazu testom DNA s poukazom na vyššie citované princípy CMP neúčelné a ne hospodárne, preto súd prvej inštancie správne tento návrh uznesením z 5. mája 2022 zamietol. Na základe uvedeného odvolací súd rozsudok, spolu s ním aj odvolaním dotknutý závislý výrok o trovách konania ako vecne správny potvrdil v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Ďalšie odvolacie argumenty odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ustanovenia § 52 CMP v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Na odôvodnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že odvolací súd napadnuté rozhodnutie riadne neodôvodnil, neopovedal na zásadné otázky a tým urobil svoje rozhodnutie nepreskúmateľným. Z odvolania dovolateľa len selektívne vybral to čo podporovalo jeho záver o potvrdení rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolateľ namietal bod 10. rozsudku odvolacieho súdu s tým, že sa súd nevysporiadal s rozhodnutiami vyššieho stupňa, ktoré dovolateľ uviedol v odvolaní, a že bolo potrebné vykonať skúšku DNA a tak potvrdiť alebo vyvrátiť otcovstvo. Tiež namietal bod 23. rozsudku odvolacieho súdu s tým, že jediná nediskriminačná možnosť je iba zavedenie prekluzívnej lehoty od okamihu, keď sa domnelý otec dozvedel, že nie je biologickým otcom, v opačnom prípade sa jedná o diskrimináciu. K bodu 33. rozsudku odvolacieho súdu namietal, že ESLP opakovane vo svojich rozhodnutiach uviedol, že je potrebné posudzovať subjektívne okolnosti prípadu a či už mal otec možnosť skôr sa dozvedieť či je biologickým rodičom. Zároveň dovolateľ uviedol, že sa jedná o diskrimináciu matrikového otca v postavení manžela, ktorý nezmeškal lehotu, lebo ju reálne nikdy nemal. Diskriminovaná je aj matka manžela, ktorá by chcela výživné, ale pri manželstve a úspešnom zapretí otcovstva to výživné nedostane. Napriek tomu súd prvej inštancie ako aj odvolací súd obchádzajú a ospravedlňujú najlepší záujem dieťaťa a miešajú Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) so ZoR a jeho nespravodlivým ustanovením - a tento aspekt nijako neodôvodňujú. Pri namietaní bodu 36 rozsudku odvolacieho súdu dovolateľ uviedol, že treba skúmať, či je v konkrétnom prípade v súlade s Dohovorom a nezasahuje sa do práv podľa Dohovoru (PL. ÚS 22/2014 a odlišné stanovisko sudcu Meszároša). Pri namietaní bodu 37. rozsudku odvolacieho súdu dovolateľ uviedol, že odvolací súd poukázal na to, že ESLP podporuje to, že prednosť má mať zosúladenie

biologického a právneho stavu a nie právna fikcia. Súd ďalej iba uviedol okolnosti prípadu a nie právne závery aplikovateľné na situáciu dovolateľa. V bode 39. rozsudku odvolacieho súdu bolo podľa názoru dovolateľa príliš zjednodušujúce a nesprávne tvrdiť, že § 96 ods. 1 ZoR vyčerpávajúco reaguje, resp. zabezpečuje možnosť nápravy v zmysle rozhodnutí EŠLP. Rozhodnutie odvolacieho súdu alibisticky a arbitrárne spojilo ustanovenia dohovoru a práva otca brániť sa právnou úpravou v ZoR, ktoré túto možnosť popiera. K bodu 41. rozsudku odvolacieho súdu dovolateľ uviedol, že odvolacie súdy poukázali, že lehotu podľa § 86 nikdy uplatniť nemohol a potom, že trojročnú lehotu počíta od uzavretia manželstva (nie od okamihu od kedy sa otec v postavení manžela dozvedel o rozhodujúcich skutočnostiach). Dovolateľ tiež namietal, že súd nereagoval na námietky dovolateľa kde poukazuje na rozhodnutia pod sp. zn. 8Cdo/130/2017 a 10Co/261/2016.

3.2. Na odôvodnenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedol, že daná vec s vyššie popísanými konkrétnymi okolnosťami prípadu (argumentácia dovolateľ uvedená k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP) zatiaľ nebola riešená v rozhodovacej praxi - v takejto skutkovej situácii dochádza k diskriminácii matrikového otca, a to najmä v takých okolnostiach prípadu, keď návrh bol podaný priamo v rámci konania o rozvod a cca do 3 mesiacov odkedy sa matrikový otec dozvedel o okolnostiach spochybňujúcich jeho otcovstvo. Dovolateľ preto navrhol, aby najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Trnave z 21. mája 2024 č. k. 13CoP/67/2023-385, ako aj rozsudok Okresného súdu Bratislava IV z 5. mája 2022 č. k. 7Pc/5/2021-270 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

4. Matka sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

5. K podanému dovolaniu sa vyjadril Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava s uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v záujme maloletého a nemá voči nemu námietky.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu (účastník konania), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Ako už najvyšší súd konštatoval vo viacerých skorších rozhodnutiach, dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je tretou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. napr. sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/92/2012, 8Cdo/67/2017). Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľa pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu účastníka stojaceho na opačnej procesnej strane. Porušenie princípov spravodlivého procesu totiž spočíva „v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa“ (II. ÚS 172/03). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012). Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytkaná v dovolaní (por. § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno

odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (por. napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. K námietkam dovolateľa týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu (účastníka konania) na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry EŠLP aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový (skutočný) stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať aj v ústavnom a zákonom procesnoprávnom rámci, ktorý predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07,

obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Sériá A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument účastníka konania, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

12. Vo svetle uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu napadnutý dovolaním spĺňa kritériá pre odôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za neodôvodnený. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Z odôvodnení rozhodnutí obidvoch súdov nižších stupňov, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018) je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil. Odôvodnenie jeho rozsudku zodpovedá aj základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia, vyplýva z neho vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Odvolací súd sa primerane dostatočným spôsobom vysporiadal s relevantnými odvolacími námietkami navrhovateľa. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné. Závery, ku ktorým odvolací súd dospel sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Dovolací súd pripomína, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

13. Dovolací súd uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmavať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (porovnaj ustanovenie § 442 CSP), v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmlátočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

14. Ťažiskovou argumentáciou dovolateľa bolo nezavedenie prekluzívnej lehoty v zmysle ustanovenia § 93 ods. 1 ZoR od okamihu, keď sa domnelý otec dozvedel, že nie je/nemusí byť biologickým otcom. Avšak úlohou súdov je aplikácia právnych noriem na konkrétny skutkový stav, právne normy súdy nevytvárajú a ani ich neopravujú. Preto argumentácia dovolateľa, že jediná nediskriminačná možnosť je zavedenie prekluzívnej lehoty od okamihu, od kedy sa otec dozvedel, že nie je biologickým otcom, neobstoí.

15. Podľa názoru najvyššieho súdu, súd prvej inštancie ako aj odvolací súd sa zaoberali subjektívnymi okolnosťami prejednávanej veci, keď v bodoch 33. a 37. dostatočným spôsobom reagovali na argumenty dovolateľa v súvislosti s judikatúrou EŠP a síce, že súdy uvádzajú skutočnosti mechanicky a (aj podľa EŠP) majú posudzovať subjektívne okolnosti prejednávanej veci. Dovolateľ uviedol, že odvolací súd sa nevysporiadal s argumentom dovolateľa, že bolo potrebné a žiadateľné vykonať skúšku

DNA. Odvolací súd ale v bode 42. svojho rozsudku celkom jednoznačne uviedol, že k zamietnutiu návrhu na zapretie otcovstva došlo z dôvodu uplynutia prekluzívnej lehoty a preto vykonanie návrhu dôkazu testom DNA by bolo neúčelné a nehospodárne.

16. Dovolateľ tiež namietal, že odvolací súd spojil dve skutočnosti a síce, že na jednej strane nikdy nemohol uplatniť svoje právo v zmysle § 86 ZoR a na druhej strane počítal súd prekluzívnu lehotu od uzavretia manželstva, pričom (v dôsledku týchto skutočností) dochádza k diskriminácii „matrikového otca“. Tento záver dovolateľa je ale mylný. Súd uviedol, že k určení otcovstva došlo na základe súhlasného vyhlásenia rodičov pred uzavretím manželstva, ktoré, z podstaty tohto vyhlásenia, dochádza pred uzavretím manželstva. Manželstvo bolo uzavreté 11. novembra 2011, takže k súhlasnému vyhláseniu rodičov mohlo dôjsť najneskôr jeden deň pred uzavretím manželstva, t. j. 10. novembra 2011, a teda lehota, na úspešné zapretie otcovstva mohla uplynúť najneskôr 10. novembra 2014 (bod 41. rozsudku odvolacieho súdu). Najvyšší súd už len dodáva, že súd prvej inštancie a ani odvolací súd nerozhodli v zmysle § 86 ZoR, preto argumentácia dovolateľa práve týmto ustanovením je bezpredmetná. Ani ďalšia námietka dovolateľa, že odvolací súd neskúmal, prečo v danom prípade nezasahuje do práv podľa Dohovoru neobstoí. Práve naopak, odvolací súd v bode 33. rozsudku dostatočným spôsobom reagoval aj na túto námietku dovolateľa a v bode 36. svojho rozsudku a aj s poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 22/2014, ktorým dovolateľ argumentoval vo svojom dovolaní. Podľa názoru najvyššieho súdu sa odvolací súd dostatočným spôsobom vysporiadal aj s námietkami dovolateľa, keď poukázal na rozhodnutia EŠLP a vyhovujúcim spôsobom uviedol, že prečo nie je možné aplikovať daný skutkový stav na skutkový stav v tomto konaní. Tiež odvolací súd v bode 33. dostatočne vysvetlil a uviedol, prečo sa zoberal záujmami dieťaťa, pričom uviedol, že tak urobil až potom, ako bolo nepochybné, že navrhovateľ zmeškal prekluzívnu lehotu, teda lehotu po uplynutí ktorej dochádza k zániku práva.

17. Najvyšší súd opätovne uvádza, že odvolací súd nie je povinný dať odpoveď na každú námietku v konaní, ale len na tú, ktorá má v konaní podstatný význam. Dané uviedol odvolací súd v bode 44. svojho rozsudku, z čoho je zrejmé, že ostatné námietky dovolateľa nepovažoval pre svoje rozhodnutie za rozhodné, preto sa k nim osobitne ani nevyjadril. Okrem námietky dovolateľa, keď poukazoval na rozhodnutie 8Cdo/130/2017, ktorým sa odvolací súd zaoberal v bode 35. svojho rozsudku.

18. Keďže konanie vadou podľa § 420 písm. f) CSP postihnuté nebolo, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska dovolateľom namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

19. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

20. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

21. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej

riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou formulovaná v dovolaní. Právne otázky, ktoré neboli dovolateľom v dovolaní pomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

22. Dovolateľ vo svojom dovolaní neuviedol žiadnu konkrétnu právnu otázku a len stručne odkázal na svoje pred tým uvedené tvrdenia, ktoré odôvodňovali námietky nedostatočného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a nepreskúmateľnosť rozhodnutia. Z obsahu dovolania teda nevyplýva, ktorou konkrétnou „právnou“ otázkou (ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola riešená) bola podľa názoru dovolateľa založená prípustnosť ním podaného dovolania. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania, a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Relevantný je v tomto smere aj judikovaný právny záver ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 172/03), v zmysle ktorého „ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na to základe ho prípade zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane“. Aj z ďalších rozhodnutí ústavného súdu (napr. nálezy sp. zn. I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019) vyplýva požiadavka na náležité posúdenie dovolania vo vzťahu k jeho prípustnosti - „pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzí právnu otázku, je potrebné, aby sa najvyšší súd pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale druhej strane nesmie ani dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu právnej otázky“.

23. V tomto kontexte aj ústavný súd vyžaduje, aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie vecí, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť; preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky. V náleze I. ÚS 51/2020 ústavný súd výslovne uviedol, že „povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom“.

24. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že dovolateľ neopodstatnene namietal nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia nevyplýva. Dovolací súd preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

25. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v nadväznosti na ustanovenie § 52 CMP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 :0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.